

РЕЦЕНЗІЯ
рецензента на дисертаційну роботу
Стахурської Світлани Василівни,
на тему «Управління розвитком інтелектуального потенціалу
підприємства», подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Сучасний етап економічного розвитку характеризується складністю і динамізмом, які накладаються на глобальні й локальні процеси. Головними драйверами розвитку сьогодні виступають технологічні зміни, глобалізація і знання. Саме вони визначають напрями та інтенсивність змін в економіці. З цієї точки зору, інтелектуалізація праці та управління належить до пріоритетних завдань менеджменту підприємств.

Відсутність системності і традицій в управлінні інтелектуальними процесами на українських підприємствах формують цілий перелік обмежень, які стримують їх інноваційний розвиток, зменшують економічний потенціал та знижують конкурентоспроможність. Виходячи з цього, створення системи та механізму управління розвитком інтелектуального потенціалу містить можливості для виявлення резервів для пришвидшення розвитку підприємств, підвищення рівня доданої вартості продукції, покращення ринкової позиції та отримання інших конкурентних переваг.

Людський фактор у досліджуваних процесах визначає напрям використання методологічного апарату, що охоплює теорії і концепції управління трудовим потенціалом, знаннями, інтелектуальною власністю і реалізується через систему менеджменту. В таких умовах розробка нових бачень, застосування наявних методик у новий спосіб, пропонування альтернативних напрямів управління інтелектуальним потенціалом становлять значну наукову й практичну цінність. Тому, тема дисертаційної роботи Стахурської Світлани Василівни «Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства» є актуальною і направленою на вирішення важливого науково-практичного завдання.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Викладені в дисертаційній роботі висновки та

узагальнення мають достатній рівень наукового обґрунтування. Це впливає із повноти і раціональності використаного методичного апарату, охоплення широкого кола наукових та експертних джерел, вагомої інформаційної бази, які також служать аргументами на користь достовірності викладених у роботі ідей та положень. Послідовність викладення матеріалу і логічна узгодженість підрозділів роботи між собою, а також влучні узагальнення у вигляді висновків вказують на цілісність роботи і її міждисциплінарний характер. Виходячи із викладеного вище, наведені в роботі висновки та рекомендації мають достатній рівень обґрунтованості і достовірності.

Оцінка наукової новизни дисертаційної роботи. Стахурська Світлана Василівна у своїй роботі запропонувала теоретико-методичне обґрунтування і розробила практичні рекомендації, спрямовані на удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, які характеризуються науковою новизною і мають практичну цінність. Зокрема, заслуговують на увагу такі елементи новизни:

- вперше розроблена модель системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, дія якої направлена на підвищення інноваційності підприємства, а також генерування інтелектуальної доданої вартості, що досягається завдяки поєднанню системи моніторингу і прогнозування, здатної передбачати потенційні точки виникнення запиту на інтелектуальні ресурси, із чинниками системи управління, яка включає цілі, принципи, критерії і методи впливу, і механізмом управління процесами інтелектуалізації праці в умовах ринкового середовища, доповненого фактором цифровізації;

- удосконалений інструментарій оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, охоплює систематизовані критерії, показники і методи їхнього розрахунку в межах управління інтелектуальною власністю, розвитком особистісного інтелектуального потенціалу та рівня цифровізації, що розширює методичну основу в аналітичних оцінках та дало змогу виявити інтелектуальні резерви підвищення ефектів;

- покращений підхід до формування структури механізму управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, охоплює «інтелектуальний вакуум як запит на відсутні складові/параметри інтелектуального потенціалу», що охоплює процеси зміни попиту, ризику та невизначеності ринкового середовища, конкуренції як ринкового фактора, а також державного впливу як цілеспрямованого засобу регулювання економіки;

- доповнений методичний підхід до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, базується на обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу встановленого на основі експертного оцінювання та визначення рівня таксономічного показника. Це дає змогу підвищити ефективність використання інструментарію брендингу та оптимізувати прийняття управлінських рішень;

- результатом, що було реалізовано через уточнення дефініцій: «інтелектуальний потенціал підприємства» як можливості створювати інтелектуальну додану вартість шляхом налагодження виробництва та комерціалізації інтелектомісткої продукції, що забезпечує інноваційний розвиток бізнесу; «управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства» як систематизованих процесів інтелектуалізації виробничо-комерційних процесів з метою генерування інтелектуальної доданої вартості та забезпечення інноваційного розвитку бізнесу; розширене термінологічне поле в теорії управління за сутністю, змістом і

- посилене обґрунтування векторів удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на основі формування інтелектуального капіталу, які, на відміну від існуючих, розширюють можливості для підвищення інтелектуалізації праці та генерування інтелектуальної доданої вартості;

- представлені результати моделювання напрямів покращення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на основі

побудови прогнозних моделей, яке, на відміну від існуючих, розширює можливості виявлення резервів підвищення інтелектуалізації виробничо-комерційних процесів шляхом визначення факторної залежності і виявлення значущих показників, які в найбільшій мірі впливають на забезпечення росту інтелектуальної доданої вартості й реалізуються в межах стратегій інноваційного розвитку, управління знаннями чи розвитку експортного потенціалу.

Наукова обґрунтованість одержаних результатів дослідження. Усі викладені в роботі положення і результати, мають значну наукову і практичну цінність і є в достатній мірі обґрунтованими. Аргументами на користь такого висновку є чітка структурна послідовність викладення матеріалу роботи, відповідність використаного методичного апарату сформульованим в дисертації цілям і завданням, аргументоване використання широкої інформаційної, законодавчої, наукової та експертної бази, а також їх глибокий аналіз та опрацювання.

Відповідно до визначеної мети, в дисертаційній роботі здійснено обґрунтування теоретико-методичних засад та вироблення практичних рекомендацій щодо управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємств. Узгодження мети із завданнями роботи дозволило забезпечити цілісність роботи і підібрати раціональний методичний апарат, що поєднує загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, включає методи узагальнення, аналізу і синтезу, статистичного і кореляційно-регресійного аналізу, абстрактно-логічний, графічний та інші методи. Уміле використання такої методики підтверджує достовірність і надійність отриманих результатів.

Підтвердженням науково-практичної цінності, наведених в роботі результатів і висновків, є акти їх впровадження в практичну діяльність підприємств, зокрема:

– реалізація пропозиції щодо удосконалення системи управління розвитком інтелектуального потенціалу на основі формування інтелектуального капіталу та механізму управління процесу інтелектуалізації праці на ПрАТ «Тернопільський молокозавод» (довідка № 228 від 21.09.2023 р.);

– застосування пропозиції щодо методичного підходу при обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу на ТОВ «Молокозавод «Самбірський» (довідка № 153 від 20.07.2023 р.);

– впровадження пропозиції щодо покращення процесів формування та використання інтелектуальних складових забезпечення конкурентоспроможності та методики оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу у фермерському господарстві «Білак», (довідка № 11 від 13.08.2023 р.).

Не менш важливим є також впровадження основних теоретико-методичних положень, обґрунтованих у дисертаційній роботі, у навчальний процес Західноукраїнського національного університету при викладанні дисциплін «Підприємництво», «Інноваційне підприємництво», «Управління інноваційною діяльністю», «Економіка та організація торгівлі» (довідка № 126-26/1869 від 07.09.2023 р.).

Обґрунтоване використання відповідного методичного апарату, чітка постановка мети і завдань дослідження, структурна цілісність і послідовність викладення матеріалу разом із підтвердженням впровадження запропонованих авторкою пропозицій у практичну діяльність підприємств і в навчальний процес дають підстави вважати одержані в роботі результати дослідження в достатній мірі обґрунтованими.

Дискусійні положення та зауваження до роботи. В цілому дисертаційна робота справляє позитивне враження, виходячи із повноти, стилю, аргументованості і обґрунтованості наведених в ній положень і результатів. Однак, окремі положення роботи є дискусійними, зокрема:

1. На рис. 1.2. здобувачка досить чітко й аргументовано наводить структуру інтелектуального потенціалу підприємства, виділяючи окремо особистісний і організаційний інтелектуальний потенціал, що сукупно проявляються послідовно в об'єктах інтелектуальної власності, інтелектуальному капіталі, інтелектуальній доданій вартості і, зрештою, в інноваційній продукції. На жаль, авторка не змогла розвинути наведену структуру інтелектуального потенціалу в роботі. Зокрема, не було висвітлено інформацію щодо об'єктів інтелектуальної власності досліджуваних підприємств і їх послідовну реалізацію у формі доданої

інтелектуальної вартості та інноваційної продукції;

2. Стахурська С. В. цілком обґрунтовано звернула увагу на комп'ютерні технології і програмне забезпечення як складові інтелектуального потенціалу підприємств (формули 1.4-1.5, таблиця 1.3). Однак, подальше практичне дослідження не отримало відповідного відображення саме в частині оцінки стану комп'ютерного і програмного забезпечення об'єктів дослідження. Якби здобувачці вдалося включити ці дані і проаналізувати їх у своїй роботі, це дозволило б краще адаптувати отримані результати до контексту цифровізації економіки і можливостей інтелектуального розвитку, які вона пропонує.

3. Акцентуючи увагу на працівниках як основних носіях інтелектуального потенціалу досліджуваних підприємств авторка досить системно і ґрунтовно проаналізувала тенденції, які спостерігаються у сфері оплати праці та мотивування працівників рис. 2.8-2.13. Разом з тим, здобувачка не навела в своїй роботі механізму, який би відобразив можливість впливу на стан розвитку інтелектуального потенціалу працівників з допомогою важелів мотивування.

4. Досить цінним та обґрунтованим є аналіз інтелектуальної доданої вартості досліджуваних підприємств, результати якого здобувачка навела в табл. 2.2-2.4. Ці результати відображають зв'язок між показниками обсягу і структури капіталу підприємств і рівнем його інтелектуальної доданої вартості. При цьому оцінюється розмір і коефіцієнт використання людського і структурного капіталу, наводиться величина коефіцієнту доданої вартості та інші фінансові індикатори. На жаль, авторка не відобразила у вказаних таблицях динаміку показників, чим обмежила повноту наведених висновків.

5. На рис. 3.10-3.11, а також в таблицях 3.4-3.5 авторка слушно і аргументовано запропонувала напрями управління інтелектуальним потенціалом на осевої інструментарію брендингу. Запропоновані положення отримали б ще більшу наукову цінність, якби авторці вдалося провести економічне обґрунтування запропонованих заходів з точки зору оцінки витрат, необхідних на впровадження запропонованих заходів, і їх порівнянні із очікуваними результатами.

Наведені дискусійні положення та зауваження носять рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Стахурської Світлани Василівни.

Загальний висновок. Ретельне вивчення дисертаційної роботи Стахурської Світлани Василівни, виконаної на тему «Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства», дозволяє стверджувати, що вона є завершеним, цілісним науковим дослідженням, структура викладення матеріалу в якому є логічною і послідовною, підпорядкованою визначеній меті. Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 073 «Менеджмент», а наведені в ній положення, висновки і пропозиції характеризуються науковою новизною, мають високий рівень наукової і практичної обґрунтованості, а також достатній обсяг апробації на науково-практичних конференціях.

Обсяг дисертації, її структура і оформлення відповідають вимогам, передбаченим Наказом МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 року), а також постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка Стахурська Світлана Василівна заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

Доцент кафедри підприємництва і торгівлі
Західноукраїнського
національного університету,
кандидат економічних наук, доцент

Роман ВОЛОШИН

Підпис *Роман Волошин*
Завіряю:
НАЧАЛЬНИК
ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ *Алла Семик*

